

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Seja širjega sosveta UJU Poverjeništvo Ljubljana dne 10. januarja 1926.

V nedeljo, dne 10. januarja 1926 se vrši seja širjega sosveta UJU poverjeništvo Ljubljana v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani ob 8. uri zjutraj.

Dnevni red:

1. Otvoritev seje in poročilo poverjenika Luke Jelenca.
2. Poročilo funkcionarjev: a) tajnikovo; b) blagajnikovo.
3. Poročilo o seji širjega glavnega odbora UJU v Beogradu. Poroča poverjenik Luka Jelenc.
4. Temeljne zahteve od zastopnikov učiteljskega društva in disciplinskih komisijah. Poroča član ožjega sosveta Josip Lapajne.
5. Smernice naše stanovske prosvetne politike. Poroča član ožjega sosveta Ludovik Potočnik.
6. Zadeva logaškega okrajnega učiteljskega društva. Poroča strokovni tajnik Rudolf Dostal.
7. Predlogi in nasveti.

UJU poverjeništvo Ljubljana.

Luka Jelenc,
poverjenik.

Mirko Fegic,
blagajnik.

Rudolf Dostal,
tajnik.

Opomba: Eventualne predloge in navsote naj pošljejo okrajna društva poverjeništva najmanj 3 dni pred sejo, ker se na kasneje poslane ali na seji oddane predloge ne bo oziralo. — Po čl. 14. pravil UJU so člani širjega sosveta člani ožjega sosveta in vsi predsedniki okrajnih društev. Prisotnost vseh članov na seji je obvezna. Ako se kak član ne more udeležiti seje, lahko pooblasti namestnika, ki se mora izkazati na seji s pismenim pooblastilom. Zastopana morajo biti vsa društva! — Po čl. 40. a) poslovnik plačajo predsednikom oziroma namestnikom stroške okrajna društva. — Seja širjega sosveta je javna, ako se na seji sami javnost ne izključijo. Vendar imajo vstop v dvorano samo člani širjega sosveta, prostor za poslušalce je na galeriji.

LISTEK.

DR. TURIČ:

Radom gojeni elementi čovjества.

(Druga knjiga knjižnice praktične pedagogije.)

Zagreb, Tvornička ul. 10.

»Najpogibelniji neprijatelji pojedinca, države i naroda« je Turiceva uvodna misel, ob kateri se človek nehoti zadržati malo dalje. Človek-pedagog, saj je knjiga »rada i uzgoja« njegova. In glej, on sam je med njimi, ki jim veljajo trpki očitki — on, učitelj, vzgojitelj bodočnosti, ker pomaga sistematično cerkvi in državi vzgajati »gomile« — pokorne ljudske mase — mesto ljudi, ki nosijo vsak v sebi zavest svojega lastnega jaz.

V marsičem ima Turič prav! Mislim pa, da namenoma ostro podčrtava in tako malo pretirava pogoške današnje šole, vsaj osnovne, ki nam vendar edina vzgaja najširše sloje našega naroda. Kar dobi otrok tu, je podlaga samo-

SLAVKO MROVLJE:

Pedagoški institut — pedagoški krožki, učiteljska izobrazba.

Dovoljujem si podati svoje borno mnenje k mislim tov. Pibrovca: »O pedagoškem institutu«.

Izrazil bi samo svoje veselje, da je našlo to za nas tako važno vprašanje javno razpravo, četudi ni mogoče meročajna, a vendar bo našla zanimanje in povzročala pri tovariših (icah) razmišljanje o tem!

Uvodoma naj podam par pripomb k negaciji VI. letnika učiteljskega.

Iz nekaterih razlogov ima tovariš P. mogoče prav, da se mora človek v bolj zreli dobi odločiti za učiteljski poklic — to je po absolviranju gimnazije (realke) pri tem ne pride v poštev). K besedam, da nesrečen slučaj žene dijake na učiteljske — naslednje: Za vstop na učiteljske naj se zahteva mala matura (meščanske šole ali 4 razrede srednjih šol) in učiteljske se logično ne bo smatralo za »refugium peccatorum«, kakor so ga smatrali mnogi po pravici pred prevratom.

Matura na učiteljsku je in mora biti enakopravna z ostalimi srednjimi šolami, abiturijente učiteljske se mora brez nadaljnega sprejetja kot redne slušatelje na filozofsko fakulteto s pravico, da morejo polagati tudi doktorat!

Nadalje morajo imeti abiturijenti učiteljske isto pravico do vstopa v vsako državno službo II. kat. kakor abiturijenti ostalih srednjih šol.

Na učiteljsku naj se uvede kot obvezen predmet učenje modernega jezika (francoščina), kakor je na realnih gimnazijah in neobvezen predmet slovenskih jezikov (ruščine, češčine) kakor je bilo neobvezen predmet na gimnazijah petje in risanje.

Matura bi se polagala po absolviranju 4 letnikov. Oni abiturijenti učiteljske, ki bi imeli veselje do učiteljskega poklica, bi obiskovali še pedagoško akademijo v dvoletni dobi na sedežih učiteljske. Študijska doba bi odgovarjala oni na ostalih srednjih šolah (4 l. meščanske šole ali srednje šole + 4 l. na učiteljsku = 8 let, kakor na drugih srednjih šolah).

Pevski zbor slovenskega učiteljstva.

V drugo že so se razletele naše plohe po vsej Sloveniji, v drugo že so se vozili naši pevci po slovenskih livadah, potem, ko so se v dvo in tridnevem resnem delu žrtvovali službi lepe pevske

stojnemu od družbe neodvisnemu človeku, saj to je cilj, ki mu sledimo že par decenij. Vsekakor iskati je treba novih poti, po katerih bo lahko stopala tudi najjačja individualnost — a snov, ki jo daje mladini šola, je niti danes ne zaslužni in ne sme zaslužiti. Jadne šole in jadra deca, kjer io še — kakor jo je srednji vek s formulami in teorijami, s pravili in zakoni.

Za današnje meščanske in srednje — a predvsem za višje šole pač velja marsikatera Turiceva beseda, ker velja za marsikaterega strokovnega učitelja in profesorja njegov očitek »čuvar znanosti«.

Jasno izraža pisec zahtevo »škole rada«, ki jo on tako goreče zastopa v besedah: »Učenik radi tjelesni i duševni rad, pa time izgrajuje sam sebi kulturni duh i čovječanstvo«. Razlika med staro šolo verbalizma in novo lastnega dela in ustvarjanja pa nam dobro karakterizira »razlika između naučnog gradiva kojeg učenik uči, da ga zaboravi, i subjektivnog rezultata u njegovom duhu, što ostaje njegovo vlasti«.

V II poglavjih polnih pestrih problemov razmatra knjiga »Pomanjkljivost

Učitelji, to je absolventi dveletne pedagoške akademije (ali V. in VI. l. učiteljske) bi imeli logično pravico, da se jih uvrsti v večjo plačilno stopnjo, kot abiturijente srednjih šol. Saj imajo 2 l. več študija; v obratnem slučaju bi gotovo moje izvajanje po vsej pravici naletelo pri naših učiteljskih kandidatih na odpor, češ, zakaj povečati študijsko dobo za 2 leti, kakor rečeno, s tem bi dvignili izobrazbo učitelja in tudi materialni položaj učitelja. Učiteljski naraščaj bo gotovo po treznih pomislekih umirjen!

K reorganizaciji učiteljske bi pripomnil še to, da naj se uvedejo tudi obvezna predavanja prosvetnega in pedagoškega značaja in k aktualnim predavanjem višjih letnikov, naj se pritegnejo nižji letniki; s tem bi bile zvezane istčasno vaje v govorništvu, kar učitelji najbolj potrebuje in da naša učiteljska in kulturna društva ne bodo v zadregi.

Dovolim si pri tem tudi par besed k vprašanju nadzornikov. Ponovno je treba povdariti, da morajo biti sreski referenti iz vrst ljudskošolskih učiteljev (kar se je po vsej pravici energično zahtevalo na letošnjem učiteljskem kongresu v Subotici), oblastni inšpektorji za meščanske šole iz vrst meščanskošolskih učiteljev in analogno oblastni inšpektorji za srednje šole iz vrst srednješolskih učiteljev.

Preostane nam še vprašanje, kako bi pospešili reorganizacijo? Tovariš P. predlaga »Pedagoški institut«. Da si ga izvojujemo, bi bil jaz misli, da bi oživili »Pedagoške krožke« pri učiteljskih društvih, ki bi bili enotno organizirani tako, kakor »Narodno-prosvetni odsek« s svojim programom! Na sedežu Pokrajinskega odbora pedagoških krožkov naj bi bila ločena pedagoška knjižnica (najbolje na učiteljsku), dostopna tudi učiteljsčnikom.

H koncu: Da si osnujemo »Pedagoške krožke« in »Pedagoški institut«, je odvisno v prvi vrsti od nas samih; glede reorganizacije učiteljske pa od kompetentnih državnih faktorjev!

umetnosti. Obstoje zboru danes zagotovljen, zato naj sledi nekaj poročila.

Prvi pevski tečaj, ki se je vršil 1. in 2. novembra je zadel na težave; veliko pevk in pevcev je bilo zadržanih vsled

današnje osebne kulture«. Navaja vzgojitelja k opažanju kulture in navad v narodu, na razvoj elementov, ki sestavljajo kolektivno njegovo dušo in osebnost poedinca in stavi čitatelju mnogo vprašanj globokega pomena, ki jih deloma odgovarja Turič sam iz svojega izkustva — katerega mu moramo priznati — deloma pa prepušča iskanje odgovorov njemu, ki ga je vprašanje zainteresiralo.

Da navedemo par pisčevih misli iz I. dela! »Čovjek i učenost« nam kaže formalno in materialno stran izobraženosti in pravi, prodirajmo v bit, v globino, ne plavajmo po površini v brezbrizje. Pridobivajmo sebi in v delovni šoli pomagajmo mladini, da si pridobi kolikor največ mogoče formal. znanja, ki postane človekova najintimnejša last, del njega samega, dočim je materialno znanje balast, ki ga radi vržemo s pleč.

»Učitelj je realiziran cilj školskog rada«, povdarja, ko govori o učiteljevi osebnosti in razpravlja, kakšen mora in kakšen ne sme biti dober učitelj »Svagdje iskače čovjek, ne knjiga i struka«. Da, Turič trdi: »nastavniku direktno smeta školska učenost, što je daje da-

praznika, nekaj jih je vodilo doma na grobeh petje. Drugi so morali na grobove domačih. Kljub temu se je zbralo 52 pevk in pevcev, ki so zelo vneto in točno sledili vsem predmetom. Na dnevnem redu je bilo zanimivo predavanje dvornega svetnika dr. Mantuanija, ki nam je na izredno jasn, prozoren način orisal v vseh značilnih potezah naša slavna glasbenika Gallusa in Slatkonjo. O prvem smo že tu in tam kaj slišali, o drugem so nam bile pa še vse knjige zaprte. Poleg tega predavanja je predaval še E. Adamič o petju v osnovnih šolah, kakšno je in kakšno naj bi bilo. Nabral je vse napake, ki zavirajo pravilni pouk petja, naštel vse ovire in podal tudi smernice, ki vodijo smotreno do izboljšanja pevskega pouka. Zelo zanimivo, plodono je bilo povsem novo vežbanje glasu, ki sta ga vodila za pevce A. Gröbming, za pevke pa Angela Trostova. Praktično vežbanje določenega programa se je vršilo podrobno, vsak glas zase, po dva skupaj in sklepno po večurnih skupnih vajah. Pri tem so sodelovali učitelji glasbe: Vedral, Kumar, Bajuk i. dr. Pri skupnem pogovoru so bile določene glavne smernice, po katerih naj bo osnovan novi zbor in določeno tudi njegovo ime: »Pevski zbor slovenskega učiteljstva«. Članarina znaša tudi za člane zbora kot za učitelje glasbe mesečno 10 Din.

Ko je ob pol 11. uri (1. nov.) otvoril predsednik prof. Bajuk ustanovni občni zbor in ugotovil, da je zbor slovenskega učiteljstva po predhodnih pripravah definitivno ustanovljen, so se po vrsti oglašili k besedi zastopniki, da so pozdravili nov zbor in mu želeli lepega razvoja in najboljših uspehov: ravnatelj F. Juvanec v imenu prosvetnega oddelka, poverjenik L. Jelenc v imenu UJU, šolski upravitelj Štrukelj v imenu Sloviškove zveze, dr. A. Švigelj v imenu Zveze slovenskih pevskih zborov, oziroma v imenu ljubljanske župe jugoslovenskega pevskega saveza, v imenu pevske zveze pa je poslal zboru pismene čestitke predsednik Dolinar, ki je bil po poklicu zadržan. Temu ustanovnemu slavju so prisostvovali vsi pevci in vse pevke in večina članov društva učiteljev glasbe, ki je vzelo v roke ustanovitev tega zbora.

Kljub neprimernemu času je bil obisk dober, zadovoljiv in je pokazal veliko smisla za novo idejo in trdno voljo pri vseh udeležencih.

Drugi sestanek se je pa vršil 6., 7. in 8. decembra. Udeležencev je bilo po glasovih: 24 sopranistk, 22 altov, 9 tenorjev in 19 basov. Ženski glasov, so

našnja učiteljska škola i knjiga«, ki se boječe drže »nastavne osnove«.

Vprašanje: »Kdo naj določa cilj šol. dela« — rešuje knjiga takole: »Čovjek i žena, koji imaju djecu, jesu glavni državutvorci« — zato je za »državnu školsku organizaciju roditelja«.

Lepo govori Turič o nacionalni zavesti, o kateri povdarja, da je del »čovejekova ja«, koja čin pojedinca živim djelom narodnog organizma«. Brezdvomno je nacionalnost nekaj, kar mora preiti v meso in kri, nekaj, kar ne živi le v besedi, temveč v najintimnejšem kotičku naše duše, in človek — brezdomovinec tega ne more vzgojiti v mladini, ker je vsaka beseda — izgovorjena a neobčutena — laž, ki ne vzgaja značajev. Turič naglasuje pomen socialno-moralnega patriotizma nad poetičnim in zgodovinskim, ker le ta krepji v nas vseh razpoloženje »za međusobno spoštljivost i ljubav, te pretvara političku borbu u politički rad«, pozna in hvali pa razven teh še »razumni ili razboriti patriotizam«, ki daje grudi dobre gospodarje.

(Dalje prih.)

Naročajte dr. Rusovo knjigo „Prva pomoč!“

zbrani, polni, prožni in zvočni, da je upravičena trditev, da takih pevk Slovinci nismo imeli združenih še v nobenem zboru. Moški glasovi še nekoliko zaostajajo: prav bi prišlo še zlasti nekaj grožnih tenorjev, zato vabimo ob tej priliki vse tenoriste, ki jih je dobra volja in bi želeli sodelovati, naj se še zglasijo, in sicer čimprej, da jim moremo poslati note, ker bo prihodnji pevski tečaj že 2. in 3. januarja. Basi so polni, mladeniško sveži; prenesli bi le še nekaj polnih fundamentalnih glasov. Če kani kdo še sodelovati, naj se takoj javi. S prihodnjim sestankom v januarju sklenemo prijave in ne bo mogoče več upoštevati prijav.

Splošne vesti.

— **Veseli Božič želimo vsem dopisnikom in čitateljem — Uredništvo in urava »Učiteljskega Tovarisa«.**

— **Izročitev častnih diplom tovarišema predsedniku Josipu Raišpu in ravnatelju Antonu Kosiju** na zboru Ormoškega učiteljskega društva 7. decembra 1925. Društveni podpredsednik Jakob Preindl otvori zborovanje ter našteva v svojem slavnostnem govoru uspehe in zasluge dolgoletnega delovanja dveh najnovejših naših častnih članov ter jima izroči častni diplomi z željo in prošnjo, da bi ostala kakor dozdaj še vnaprej naša delujoča društvenika. V imenu tovarišev in tovarišic je čestital še društveni tajnik Rosina, ki je opisal izvenšolsko delovanje obeh odlikovancev, naglašal posebno organizatorično delo Raišpa in slovstveno delovanje Kosijevo, ki ga lahko razvrstimo v tri skupine: a) vzgojno in poučno polje; tukaj imamo mladinsko slovstvo, pedagoško-didaktične in druge poučne spise; b) gospodarsko in c) glasbeno polje. Oba slavljena sta se za odlikovanje ter tople tovariške besede in čestitke ginja zahvaljevala povdarjajoč, da je priznanje tovarišev iskrenješe ko drugih oblasti; obljubila sta ostati kot društvenika taka, kakršna sta bila dozdaj. Častni diplomi je umetniško izdelal tovariš Rikard Papst, Kosijeva diploma je okusna ročna risba, izvršena s tušom in peresom; nad besedilom proslavljajo alegorične figure najglavnejša slovstvena dela pisateljeva. Raišpova diploma kaže v živih harmoničnih barvah najožjo službeno okolico z imponujočim šolskim poslopjem ormoške okolice sredi slike.

— **Trbovlje. Odhodnica tovarišice Marte Plavšakove.** Dne 14. decembra 1925 je priredila dekljska šola v Trbovljah svoji tovarišici Marti Plavšakovi, ki odhaja po 32-letnem vestnem službovanju v pokoj, prisrčno odhodnico. Mladina je pozdravila svojo ljubljeno učiteljico s pesmijo: »Zadoni mi!« V slavnostnem govoru je upraviteljica šole, tovarišica Lapornikova, povdarjala predvsem tovarištvo in odkritosrčnost slavljence ter njeno veliko ljubezen in požrtvovalnost do mladine. Ljubkemu dvogovoru dveh malih učenk, ki skleneta, da boji zadnji utis njune dobre učiteljice pri odhodu iz šole, prijeten, sledi rajalni nastop dekljske s kraguljčki. Zastopnice vseh razredov se pa poslovijo od svoje prve učiteljice, ki jim je položila temelj vsemu

Začel se je tečaj že v nedeljo 6. decembra ob 10. dopoldne z vežbanjem glasu. Sledile so podrobne in skupne vaje: priprava vzporeda za I. društveni koncert. Popoldne (6. decembra) je bilo na sporedu **predavanje o fonetiki**. Predaval je strokovnjak ravnatelj Grm, ki je v nadurnem razmotrivanju obrazložil vse podrobnosti tega poglavja, razbral posebno jasno vse črke, pokazal na modelu in praktično njih genezo in izreko in sklepno poudaril nekatere važne stvari iz naše slovenske fonetike.

Tečaj se je zaključil v najlepšem redu, v izrednem navdušenju vseh udeležencev šole v torek 8. decembra popoldne.

poznejšemu znanju, s cvetjem in prisrčno željo, da bi ostala še dolgo tako zdrava in krepka ter gledala, kako dozoreva sad njenega dolgoletnega truda. Da zna tudi občinstvo v Trbovljah ceniti zasluge učitelje, je pokazala navzočnost članov krajnega šolskega sveta. Njegov načelnik g. ravnatelj G. Vodušek je slavil vzorno delovanje tovarišice Plavšakove ter ji izročil v znak priznanja in zahvale lokalnih čimteljev lepo, v narodnih motivih izdelano diplomu, predstavljajočo učenca in učenko, začetnico, hiteč v šolo. Od tov. Marte se je poslovil tudi tovariš Kuhar v imenu deške šole. Z narodno pesmijo se je zaključila slavnost, ki je privabila solzo ganjenosti tudi v moško oko, ko je videlo tako prisrčno slovo mladine od svoje ljubljene učiteljice.

— **Resolucije Mariborskega učiteljskega društva.** 1. Osnovnošolsko učiteljsko polaga na svojih letnih pokrajinskih in glavnih skupščinah temelje svojemu poklicnemu in izvenšolskemu prosvetnemu delu, ki je največjega pomena za razvoj in dobrobit države. — Teh svojih skupščin pa ne more posecati v zadostnem številu, ker ne zmaga visokih prevoznih stroškov v oddaljene dele države. — Zato prosimo, da država ne podcenjuje našega dela s tem, da priznava ob sličnih prilikah gmotno boljše podprtje članom drugih organizacij 1/4 prevoznino, dočim jo nam odvzema. — Pozivljamo poverjeništvu v Ljubljani, da ukrene vse potrebno, da se udeležencem prihodnjih skupščin zopet prizna 1/4 vožnja. — 2. Z ozirom na pojave na glavni učiteljski skupščini v Subotici zahtevamo močno in složno udruženje, kjer imajo prostora vsi brez razlike političnega prepričanja, ki žele procvit stanu, ugled šole in dobrobit naroda ter povdarjamo, da poznamo le eno politiko: **stanovsko prosvetno** in le eno korist: **korist stani in ne posameznih oseb.**

— **Učiteljska Samopomoč** ne sprejema več nad 45 let starih. Društvena uprava dobiva še vedno prijave za sprejem v U. S. od prijaviteljev, ki so stari nad 45 let. Občni zbor U. S. je dne 9. julija 1924 pooblastil društveni odbor, da skozi eno leto sprejema za člane tudi starejše prijavitelje v neomejeni starosti. To se je vršilo od 1. septembra 1924 do 31. avgusta 1925. Društvena uprava je razposlala v septembru, oktobru in novembru 1924 nad 700 pisem, s katerimi

je obvestila vse večje osnovne, meščanske, strokovne in srednje šole o sklepu z občnega zbora ter obenem vse povabila za pristop. Od 1. septembra 1925 dalje društveni odbor ne sme sprejemati nad 45 let starih prijavencev, zato jih tudi vse oddajala. Toliko v vednost našim posredovalcem po okrajih in pa onim prijaviteljem, ki so se prijavili v zadnjih mesecih, pa so bili odklonjeni. — Vabimo pa vse mlajše učne moči z osnovnih, meščanskih, obrtnih, srednjih in drugih šol, da se priklase za sprejem v U. S., ki ima danes 1710 članov ter 8550 Din posmrtnine.

— **Popravek.** V zadnji številki je bila pomotoma izkazana tudi šola v Spitaliču, ki je točno poslala izkaz prosvetnih društev. Morda je bila še katera šola omenjena, ker je bil izkaz prej postavljen in je prišel pozneje v list, pa je med tem došlo še nekaj poročil. — **Prosimo še ostale, da pošljejo izkaze, ker manjka le malo še do popolnosti seznama.**

— **Pozor čitate! Vsa upraviteljstva osnovnih in ravnateljstva meščanskih šol Ljubljanske oblasti odnosno poverjenike prosim prav lepo, naj mi takoj javijo po dopisnici imena vsega učiteljstva na svoji šoli, da morem poslati zadostno število potrebnih tiskovin za plačevanje redne članarine Učiteljskemu konviktu. Opustite vse predsodke in pokažite ob prvem pozivu svojo zavednost in solidarnost, da venčamo čimprej naš tridesetletni trud! Blagajništvo Učiteljskega konvikta v Ljubljani, Franciškanska ulica 6. Jos. Kobal, blagajnik.**

— **Dr. Mavricij Rus: »Prva pomoč«.** One šole, ki nimajo te knjige v zbirki, naj jo naroče takoj in priporoče tudi gasilnim in reševalnim društvom, za katere je posebne važnosti.

— **Odobrena učna knjiga.** Minister prosvete je odobril, da se rabi Stihoslovje (metrika) dr. Nikola Omerse kot pomožna učna knjiga na srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom. Knjiga se dobiva v založništvu Goričar & Leskovek v Celju.

— **Šolskim upraviteljem in upraviteljicam.** Na vprašanja, kaj je misliti pod drž. proračunskim letom glede poročila o zapalnih povišicah učiteljstva posameznih šol pojasnjujemo, da se prične bodoče drž. proračunsko leto s 1. majem 1926 in konča s 30. aprilom 1927 ter je poročati o vseh v tej dobi zapalnih povišicah.

— **Kulturnim društvom!** Po sklepu zadnje odborove seje Slovenske Šolske Maticice dobijo društva večji popust, ako naročijo publikacije SŠM splošno zanimajoče vsebine (Zrakoplovstvo, Zgodovina Slovencev, O radioaktivnosti itd.) potom zvez, pri katerih se včlanjena (Zveza kulturnih društev in Prosvetna zveza) Poslužite se ugodne prilike!

— **»Zvona« in »Planinskega Vestnika«** celi letniki in posamezne številke pa tudi pole na prodaj po primerni ceni. Natančneje pri upravi »Učit. Tov.«

— **Pred ljubljansko državno komisijo** sta napravila strokovni izpit za poučevanje gluhomencev gospodična Jordančič in gosp. Kuzmanovič, oba iz Zagreba. Čestitamo!

— **Priporočamo najboljše PFAFF šivalne stroje** posebno za šolski poduk. Ugodne cene. Za šolska vodstva pose-

ben popust. Poduk v umetnem vezenju brezplačen. — Ign. Vok, Ljubljana, Novo mesto.

Slovenska Šolska Matica.

— **Odborova seja Slov. Šolske Maticice** se je vršila 12. decembra 1925 popoldne v I. deški osnovni šoli na Ledini v Ljubljani. Navzoči so bili skoro vsi odborniki in odborn. namestniki, predsednik dr. Ljud. Pivko pa se je pripehjal nalašč radi seje iz Beograda. Ko se je ugotovilo, da so bili izvršeni vsi sklepi in sprejeti predlogi občnega zbora, a da je na podlagi tega izdalo le veliko županstvo ljubljanskega okraja, da morajo šolska vodstva naročevati knjige SŠM, je poročal društveni blagajnik Plesničar. Iz poročila je bilo razvidno, da so publikacije za leto 1925, v tisku, da pa bo pretekel še najmanj mesec, predno se bo moglo začeti z ekspeditom. Natisnejo se publikacije v 2500 izvodi in bodo stale predvidno krog 45.000 Din, pri čemer pa niso vračunani honorarji pisateljem. Poleg II. dela Johna Lockea in Pedag. Zbornika se natisne tudi kratko blagajniško in tajniško poročilo ter sumarični pregled članstva, katerega je bilo za leto 1925, pri glašenega do dneva seje le 1761 (napram 2425 članom v letu 1924.). Prijemkov je bilo od 1. januarja 1925 do dneva seje 75.830.04 Din, izdatkov 44.898.36 Din, kar daje prebitok 30.931.68 Din. Društvo momentano ne dolguje ničesar; knjige za leto 1924, so popolnoma poplačane, društvena soba pa je dobila novo pohištvo, med njim knjižnico za vezane društvene publikacije. — **Urednik Pedag. Zbornika Šilih** je poročal, da je Zbornik za tekoče leto razdeljen v 3 dele; prvi del obsega kratek jubilejni spis ob priliki društvene 25-letnice; drugi del osvetljuje šolsko reformo od vseh strani, tretji pa ima poročila o sodobnem pedagoškem gibanju. Po sklepu odbora se do da tudi literatura o reformi šole ter o pedagoškem gibanju. — Za leto 1926, izidejo te-le knjige: 1. Pedagoški Zbornik, ki bo imel kot vsebino mladinoslovje, pregled novejših mladinske literature in zopet poročila o pedagoškem gibanju s pregledom tekem leta izišle pedagoške literature. 2. Kot III. zvezek Pedag. klasikov izide prevod Spencerjeve »Education« (Vzgoja), ki je mnogo lažje čtivo nego »Človeški razum« J. Lockea. 3. Kot tretja knjiga se izda »Učno snov iz rastlinstva« izpod peresa prof. Alf. Valesa. **Literarni program za nadaljnja leta.** Po predlogu Zborn. urednika Šilih se bodo od l. 1927. naprej menjavala s knjižno vrsto »Pedagoški klasiki« knjižna vrsta po načinu nemške zbirke »Paedagogium« v priročni obliki. Knjige te vrste bodo lahko rabile za usposobljenostni izpit, pa tudi za vsakdanje učno in vzgojno delo. Leta 1927. izide predvidno v tej zbirki »Mladinoslovje« dr. Zg. e. a. 1. 1928. še tudi publikacija iz te vrste, leta 1929. pa zopet IV. zvezek »Pedag. klasikov«. Kot prvi pride sedaj na vrsto Komensky. Sicer pa sta naprošena G. Šilih in dr. L. a. h. da sestavita do prihodnje odborove seje za ti dve vrsti publikacij načrt za dobo kakih 10 let. — Za leto 1928. se izda predvidno »Učna snov

Ročni zemljevid.

Ljubljanskega okrožja: I. Kamniške planine, Gorenjska ravnina, Ljubljansko polje. Merilo 1 : 150.000.

Ker nismo priobčili o tem zemljevidu doslej še nobene obširne, stvarne in strokovne ocene, bi bila škoda, ako bi ne objavili one, ki jo je spisal naš priznani geograf prof. Anton Melik. On piše v oceni za aprobacijo:

Čestitati je avtorju, da je tako dobro uspel z navedenim zemljevidom. Predvsem je pohvalno naglasiti, da daje karta izredno plastično sliko pokrajine; to velja o velegorskem alpskem svetu, kjer so kakor v reliefu pregledne ne le glavne doline, marveč tudi stranske grupe in dolnice, grebeni ter obronki, kakor o hribovju in gričevju okrog Kamniških Alp ležega predela.

Zemljevid ima obilo imen za hribe in gore, prav tako obilo krajev oziroma krajevnih imen, kar ga vsposablja osobito tudi za lokalno porabo. V tem pogledu je gotovo pohvalno, da ima tudi imena oziroma znake za gradove, razvaline, tvornice ter razna druga gospodarska podjetja. Zemljevid je tedaj kakor nalašč, da služi za pouk v lo-

kalni geografiji, pa tudi na izletih itd. Nomenklatura je skrbno sestavljena, opaziti je le malo pogršk, kakor n. pr. Sinkovi turen, namesto Sinkov tur. Kljub obilici imen zemljevid vendar ni prenatrpan z njimi; vidi se, da zna avtor že jako ekonomsko razpolagati s prostorom.

Zemljevid obsega ves kompleks Kamniških planin in prav tako vso geografsko enoto ravnin med Kranjem, Škofjo Loko in Kamnikom ter Ljubljano in Zalogom, kar mu daje značaj neke enotnosti in zaokroženosti. Z imenja za ravnine je pač križ: naziv Gorenjska ravnina, ki stoji v naslovu karte, ni točen, ker se kot geografska označba ni upeljal in se tudi ne rabi v ljudski govorici. Lokalne označbe kakor Mengeško polje so težko porabne za označbo ravnine v geografskem smislu. V geografski literaturi so se udomačili nazivi Kranjska, Kamniška ravan ter Ljubljansko polje, po najimenitnejših krajih. Da se avtor ni odločil zanje — razen za Ljubljansko polje — more biti v precejšnji meri upravičeno, ker se ta imena v ljudski govorici ne rabijo in ker ležijo kraji, po katerih naj se imenujejo, periferno. Vendar se je v tem pogledu odločiti za enotno imenovanje.

Zemljevid ima točno očrtano novo državno mejo in prav tako tudi mejo med Ljubljansko in Mariborsko oblastjo, kar je še posebej pohvaliti. Pohvalno je tudi, da obsega zemljevid tudi še obmejen paš Avstrije, tako da je prikladen za šolske izlete na obmejne vrhove, s katerih ima učenec razgled na avstrijsko slovensko ozemlje.

Zemljevid Slavoja Dimnika je tedaj v vseh ozirih zelo dobro in skrbno sestavljen in ga moremo vsakomur priporočiti.

Tovariši in tovarišice zlasti onih šol, ki so zaznamovane na zemljevidu, sezite po njem in uvedite ga brezpogojno pri zemljepisnem pouku! Z njim si lajšate pouk ter obenem koristite Učiteljskemu konviktu, ki ga je založil.

DR. TOMAŽ ROMIH;

Boj za slovenske šole pred več kot štiridesetimi leti.

(Dalje.)

Pri glasovanju je bil sicer moj predlog odklonjen, a vzdignilo se je zanj toliko slovenskih tovarišev, da sem bil prijetno iznenaden, posebno še radi tega.

ker se ni nikdo upal med debato povzeti besede za predlog. Dasi sem bitko izgubil, nisem se čutil premaganega. Odpeljal sem se takoj v Ptuj in se nisem udeleževal nadaljnjih razprav, kakor tudi ne komerza, ki ga je mesto Maribor pripravilo učiteljskim delegatom. Na komerzu je mariborski župan povpraševal po meni in me hotel videti.

Drugo jutro me dobi moj ravnatelj Jakob Ferik, drugače dober človek, v prejšnjih časih je bil celo pevovodja v čitalnici, a nemška sapa je močno nanj vplivala. Pokaže mi »Abendblatt« »Tagespošte«, kjer je stalo črno na belem: »Nemško učiteljstvo je stalo danes na straži, odbilo je drzen napad na nemško šolstvo na Spodnjem Stajerskem itd.« Berem in mu odgovorim: »Kar sem govoril v učiteljskem društvu, kar sem zastopal pri okrajni konferenci, to sem zastopal tudi v Mariboru. Ko me je še začel pomilovati in spravljati na pravo pot, sem mu kratko odgovoril: »Kaj pa se mi naj zgodi? definitivno sem, imam še tudi meščanskošolski izpit, v šoli storim svojo dolžnost, ničesar se ne bojim.«

(Dalje prih.)